

Hlas farnosti

ročník
XXXI.
č. 41
13. 10. 2024

Informačný týždenník Rímskokatolíckej farnosti Banská Bystrica – mesto

200. výročie narodenia Jána Egryho

Život a pôsobenie skladateľa, organistu, regenschoriho, dirigenta, pedagóga, mestského kapelníka a organizátora hudobného života Jána Egryho, je od druhej polovice 19. storočia spojené s Banskou Bystricou. Napriek tomu, že sa narodil 12. decembra 1824 v Trstíne (okres Trnava), svoj život od roku 1849 prežil v našom meste. Hudobné štúdiá pravdepodobne absolvoval v súkromnom prostredí na Organovej škole v Prahe, v tom čase významnej hudobno-vzdelávacej inštitúcii. Z pozície človeka pohybujúceho sa v trojjazyčnom prostredí ovládal nemčinu, maďarčinu, slovenčinu a liturgickú latinčinu. Jeho bývanie je spojené s mestským areálom, Barbakanom, ktorý bol v minulosti vyhradený pre organistov a mestských trubačov. V roku 1850 sa zosobášil s Hermínou Sidóniou Terezou Petykó, v ich manželstve sa narodili 3 deti. Posledná informácia o potomkoch z tohto rodu siaha do Banskej Štiavnice.

Ján Egry zaujal v roku 1849 najskôr miesto regenschoriho a organistu vo farskom Kostole nanebovzatia Panny Márie. O desať rokov rovnakú pozíciu aj v Katedrále sv. Františka Xaverského. Na začiatku svojho pôsobenia v hlavných mestských kostoloch zaviedol zbor a orchester, zaobstarával noty, komponoval a upravoval skladby, ktoré vytvárali hudobnú zložku liturgie a pobožností. Dôležitou a významnou časťou jeho života bola i pedagogická činnosť, ktorej sa venoval popri celoživotnej službe regenschoriho a mestského kapelníka. Od roku 1849 sa spája najmä s Rímskokatolíckou ľudovou školou, v období rokov 1859 – 1863 s Kňazským seminárom sv. Karola Boromejského, v rokoch 1859 – 1884 s Katolíckym gymnáziom a s Hudobným spolkom, kde vyučoval hudbu po stránke teoretickej (hudobná teória) i praktickej (spev, hra na hudobné nástroje). S plným nasadením pracoval so žiakmi gymnázia, kde viedol mládežnícky orchester. Výstupom ich činnosti boli gymnaziálne besedy a verejné akadémie, ktoré mali podľa dobovej tlače pozitívny ohlas.

Počas svojho pôsobenia sa dokázal zorientovať a vytvoriť si vlastný názor nielen v otázkach hudobného smerovania, ale aj v národno-spoločenských otázkach v období slovenského národného obrodovania a neskoršej maďarizácie. Egryho pôsobenie je spojené so šiestimi banskobystrickými biskupmi. V priebehu rokov diecézu spravovali: Jozef Rudňanský (1844 – 1850), Štefan Moyses (1850 – 1869), Arnold Ipolyia-Stummer (1872 – 1886), Imrich Bende (1886 – 1893), Karol Rimely (1893 – 1904), Wolfgang Radnai (1904 – 1919). Skoro dvadsaťročná etapa pôsobenia biskupa Štefana Moysesosa je spojená s usporiadaním pomerov v diecéze, zriadením slovenského gymnázia i učiteľskej preparandii na území mesta. Biskup Moyses ako spoluzakladateľ Matice slovenskej podporoval množstvo kultúrnych aktivít, ktoré napomáhali k rozvoju slovenského povedomia a keďže bol sám v mladosti hudobne činný, Egry v ňom mal pomerne silnú podporu.

Ako pedagóg prichádza v Kňazskom seminári sv. Karola Boromejského (sídlil v dnešnej Kapitulskej ulici) do styku s Jánom Levoslavom Bellom, ktorý prichádza do seminára ako bohoslovec a ktorý sa neskôr stáva ústrednou postavou slovenskej národnej hudby. Od roku 1856 Egry vyučoval na Katolíckej učiteľskej preparandii. Tu pre svojich žiakov, budúcich organistov zostavil *Katolícky spevník*, vydaný v roku 1865 v Brne, ktorý je prvým kancionálom katolíckych duchovných piesní v spisovnej slovenčine. Spevník sa zároveň stal jedným z prameňov, z ktorého čerpal Mikuláš Schneider-Trnavský pri zostavovaní *Jednotného katolíckeho spevníka*, dodnes oficiálne používaného v Katolíckej cirkvi na Slovensku.

Ján Egry bol veľmi plodný aj v kompozičnej oblasti a zanechal rozsiahlu hudobnú pozostalosť, približne 200 kompozícií, ktoré sa nachádzajú v rukopisoch z chóru farského kostola (uložené v archíve nášho farského úradu) a v ďalších štátnych a pamäťových inštitúciách.

Kompozície sú prevažne vokálno-inštrumentálne s využitím orchestra alebo komorného obsadenia nástrojov, resp. organa (omše, graduále, večery, ofertória, litánie, antifóny, hymny, duchovné piesne a iné). Osobitnú skupinu Egryho tvorby tvoria vokálne kompozície pre miešaný alebo mužský spevácky zbor a tiež inštruktážne a virtuózne klavírne skladby. Zoznam zachovalých Egryho diel bol v ostatnom čase predmetom muzikologického výskumu s cieľom oživiť jeho tvorbu nielen pre liturgické, ale aj koncertné účely.

Dňa 3. augusta 1899 sa uskutočnila slávnosť pri príležitosti 50. výročia Egryho pôsobenia v meste. Na sv. omšiach vo farskom kostole a v katedrále odzneli jeho diela, večer sa konal koncert a banket, kde mu zablahoželal vtedajší banskobystrický biskup Karol Rimely. Ján Egry zomrel 15. apríla 1908, o tri dni neskôr bol pochovaný vtedajším farárom Jánom Kohúthom. Jeho hrob sa nachádza na Rímskokatolíckom cintoríne na Námestí Štefana Moysesu, kde je pochovaný spolu s manželkou. V máji tohto roka bol Ján Egry ocenený mestom Banská Bystrica čestným občianstvom „in memoriam“ za kultúrno-spoločenský prínos a celoživotné dielo v oblasti hudby.

Martin Kelemen

OZNAMY NA 28. NEDEĽU V CEZROČNOM OBDOBÍ

15. 10.	Utorok	Sv. Terézia od Ježiša (z Avily), panna a učiteľka Cirkvi, <i>spomienka</i>
17. 10.	Štvrtok	Sv. Ignác Antiochijský, biskup a mučeník, <i>spomienka</i>
18. 10.	Piatok	Sv. Lukáš, evanjelista, <i>sviatok</i>
20. 10.	Nedeľa	DVADSIATA DEVIATA NEDEĽA V CEZROČNOM OBDOBÍ

Ostatné dni sú férie.

- **Prežívame mariánsky mesiac október.** Vo farskom kostole sa spoločne modlíme ruženec každý deň o 16.00 hod. Počas celého mesiaca je možné získať úplné odpustky pri modlitbe svätého ruženca a za splnenia obvyklých podmienok.
- **V pondelok budú vo farnosti Staré Hory dekanátne kňazské rekolekcie.** Pozývame vás na svätú omšu, ktorá sa začne v Bazilike navštívenia Panny Márie o 9.30 hod.
- **Vo štvrtok a v piatok (17. – 18. 10.) budú stretnutia birmovancov.** Birmovanci sa vo svojich skupinách stretávajú vždy o 18.00 hod. vo farskej zasadačke. Rozpis stretnutí je na farskej stránke.
- **Budúcu nedeľu pozývame všetkých chlapcov na stretnutie miništrantov,** ktoré sa uskutoční o 14.00 hod. vo fare.
- **Nasledujúca nedeľa je misijnou nedeľou s celoslovenskou zbierkou na podporu misií.** Tento rok bude jej výnos venovaný farnostiam a diecézám v africkom Malawi. Za vaše milodary vyslovujeme srdečné Pán Boh zaplať.
- **Pozývame vás na koncert pri príležitosti 200. výročia narodenia Jána Egryho.** Koncert sa uskutoční budúcu nedeľu o 18.00 hod. vo farskom kostole. Diela tohto banskobystrického hudobného skladateľa a organistu, ktorý pôsobil v našich kostoloch zaznejú v podaní sólistov, zboru a orchestra. Vstup je voľný. Viac informácií nájdete na plagáte.
- **Pri vchode do kostola môžete nájsť prihlášky do ružencového bratstva.** Pozorným prečítaním, vyplnením a vhodným prihlášok do pripravenej urny môžete vstúpiť do ružencového bratstva našej farnosti. Pozývame vás k tomu v tomto ružencovom mesiaci október.
- **Ešte dnes je možné prihlásiť sa na stretnutie programu AMORIS pre manželov.** Stretnutie sa uskutoční v priestoroch cirkevnej ZŠ Štefana Moysesu 19. – 20. októbra 2024. Prihlásiť sa môžete na stránke www.amoris.sk a pomocou QR kódu, ktorý nájdete na plagáte.

Úradné hodiny farskej kancelárie: Pondelok, Streda, Piatok: 9.00 – 11.45 h. Utorok, Štvrtok, Piatok: 17.15 – 18.00 h.	tel.: 048 / 412 45 31 mobil: 0911 880 298 web: www.bbместо.fara.sk e-mail: fara.bb.место@gmail.com	Elektronický zvonček:
© Vydáva Rímskokatolícka cirkev, Farnosť Banská Bystrica – mesto, Námestie Štefana Moysesu I. Ako týždenník distribuovaný bezplatne. Uzávierka v piatok o 9.00 hod. Reg. č. OMT-OÚ 3/94. Náklad 320 ks.		